

เรียน ฯพณฯ สมเด็จพระอัครมหาเสนาบดีเดโช ฮุน เซน
นายกรัฐมนตรีกัมพูชา
ฯพณฯ นายทองสิง ทាំมวง
นายกรัฐมนตรีไทย
ฯพณฯ นายเหียงน เต็น สูง
นายกรัฐมนตรีเวียดนาม
ฯพณฯ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร
นายกรัฐมนตรีไทย

3 เมษายน 2557

เรื่อง ขอให้ยกเลิกโครงการเขื่อนในแม่น้ำโขงสายหลักตอนล่าง

ในโอกาสการประชุมสุดยอดครั้งที่ 2 ของคณะกรรมการธิการแม่น้ำโขง (Mekong River Commission - MRC) พันมิตรปกป้องแม่น้ำโขง (Save the Mekong Coalition) เขียนจดหมายฉบับนี้เพื่อแสดงข้อกังวลต่อสถานะในปัจจุบันของแม่น้ำโขง สืบเนื่องจากผลกระทบของโครงการไฟฟ้าพลังน้ำทั้งที่ดำเนินอยู่และที่มีแผนจะก่อสร้าง และความล้มเหลวด้านความร่วมมือระดับภูมิภาคในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการไฟฟ้าพลังน้ำในแม่น้ำโขงสายหลัก

เราเชื่อว่า แผนการก่อสร้างเขื่อนในลุ่มน้ำโขงในปัจจุบันไม่สอดคล้องกับพันธกิจและเจตนารมณ์ของ ความตกลงแม่น้ำโขง พ.ศ. 2538 โดยเฉพาะหลักการของความร่วมมือซึ่งรัฐภาคีต่างเห็นชอบที่จะ “คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ ชีวิตและสภาวะของพืช และสัตว์น้ำ และความสมดุลทางนิเวศวิทยาของลุ่มน้ำโขง”¹

แผนการก่อสร้างเขื่อน 11 แห่งในลุ่มน้ำโขงสายหลักตอนใต้ เป็นภัยคุกคามต่อผลิตภาพความหลากหลายทางสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจของแม่น้ำโขง ทั้งนี้ จากรายงานสถานะของลุ่มน้ำ พ.ศ. 2553 ของคณะกรรมการธิการแม่น้ำโขงระบุว่า เขื่อนในแม่น้ำสายหลัก “เป็นภัยคุกคามใหญ่สุดเพียงอย่างเดียวต่อพื้นที่ชุ่มน้ำ การประมง และวิถีชีวิตของคนท้องถิ่นในแม่น้ำโขงตอนล่าง”²

¹ ความตกลงว่าด้วยความร่วมมือเพื่อการพัฒนาลุ่มน้ำโขงอย่างยั่งยืน พ.ศ. 2538 (1995 Agreement on the Cooperation for the Sustainable Development of Mekong Basin) 5 เมษายน 2538 น.5 ข้อ 3

² คณะกรรมาธิการแม่น้ำโขง (2553), รายงานสถานะของลุ่มน้ำ พ.ศ.2553 (State of the Basin Report 2010) น.94

เขื่อนเหล่านี้จะทำลายความอุดมสมบูรณ์ ผลิตภาพ และความหลากหลายของทรัพยากรด้านประมงในแม่น้ำโขงอย่างสิ้นเชิง ขวางกั้นเส้นทางอพยพของพันธุ์ปลาที่สำคัญ และส่งผลให้เกิดการสูญเสียมหาศาลของทรัพยากรด้านประมง ถ้ามีการสร้างเขื่อนทั้ง 11 แห่งสำเร็จ จะส่งผลให้มีการสูญเสียชีวิตของทรัพยากรด้านประมงโดยประมาณถึง 550,000-880,000 ตัน หรือคิดเป็น 26-42%³ ผู้ชำนาญการด้านประมงระบุไว้ว่าในปัจจุบันยังไม่มีเทคโนโลยีใดที่ช่วยบรรเทาผลกระทบต่อการประมงของเขื่อนเหล่านี้ ความสูญเสียเช่นนี้ย่อมส่งผลกระทบต่อความมั่นคงด้านอาหารและวิถีชีวิตของประชาชนตลอดทั่วลุ่มน้ำ

ความเปลี่ยนแปลงด้านอุทกวิทยาและนิเวศวิทยาอันเป็นผลมาจากเขื่อนในแม่น้ำโขงสายหลัก จะเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศที่ซับซ้อนของแม่น้ำไปตลอดกาล ส่งผลให้เกิดการสูญเสียมหาศาลทางชีววิทยาอย่างถาวร และปิดกั้นการไหลของตะกอนที่มีสารอาหารอุดมสมบูรณ์ลงไปสู่สามเหลี่ยมปากแม่น้ำ

นอกจากนั้น เขื่อนในแม่น้ำสายหลักยังส่งผลกระทบต่อชุมชนประเทศลุ่มน้ำ ทำลายวิถีชีวิต วัฒนธรรม ความรู้สึกเป็นชุมชนและความมั่นคงด้านอาหาร ทำให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนประมาณ 40 ล้านคนในลุ่มน้ำโขงตอนล่าง ประชาชนกว่า 106,000 คนจะได้รับผลกระทบโดยตรง รวมทั้งคนที่ถูกโยกย้ายออกจากพื้นที่ และคนที่เสี่ยงจะมีชีวิตที่ยากจนมากยิ่งขึ้น

แม่น้ำโขงในปัจจุบันไม่เหมือนกับเมื่อสี่ปีที่แล้วตอนที่ ฯพณฯ เข้าร่วมประชุมที่หัวหิน ประเทศไทย ในระหว่างการประชุมสุดยอดครั้งที่ 1 ของคณะกรรมการแม่น้ำโขง โดยการก่อสร้างเขื่อนไซยะบุรีซึ่งเป็นเขื่อนแรกในแม่น้ำโขงสายหลักได้เริ่มต้นขึ้น ท่ามกลางเสียงประท้วงต่อกระบวนการตัดสินใจทั้งภายในและภายนอกคณะกรรมการแม่น้ำโขง เพราะถือว่ามีกระบวนการไม่ปฏิบัติตามความตกลงที่ประเทศลุ่มน้ำโขงตอนล่างลงนามไว้ ในปัจจุบันกำลังจะมีการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการเขื่อนดอนสะโฮง ในช่วงกว่าสี่ปีที่ผ่านมา คณะกรรมาธิการแม่น้ำโขงล้มเหลวในการกำหนดบทบาทของตนเอง และการสนับสนุนให้เกิดกระบวนการตัดสินใจอย่างมีส่วนร่วมและอย่างตรวจสอบได้ อนาคตของทั้งแม่น้ำโขงและคณะกรรมการแม่น้ำโขงจึงอยู่ในจุดวิกฤตอย่างยิ่ง

ความตกลงแม่น้ำโขง พ.ศ. 2538 ยอมรับ “คุณค่ามหาศาล” ของแม่น้ำโขงที่มี “ต่อประเทศในลุ่มน้ำทั้งหมด” ด้วยเหตุดังกล่าว เราจึงกระตุ้นบรรดาผู้นำประเทศให้ดำเนินการที่จำเป็นเพื่อคุ้มครองและรักษาอนาคตของแม่น้ำโขงไว้

สืบเนื่องจากผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญของเขื่อนในแม่น้ำโขงสายหลักตอนล่าง เราจึงเรียกร้องบรรดาผู้นำประเทศให้ยกเลิกโครงการเขื่อนทั้งหมดในแม่น้ำโขงสายหลัก รวมทั้งให้ยุติการก่อสร้างเขื่อนไซยะบุรีและ

³ คณะกรรมาธิการแม่น้ำโขง (2553), การประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์โครงการไฟฟ้าพลังน้ำในแม่น้ำโขงสายหลัก (Strategic Environmental Assessment of Hydropower on the Mekong Mainstream) น.17

เชื่อมตอนสะโงงโดยทันที และบรรดาโครงการที่จะส่งผลกระทบต่อข้ามพรมแดน อย่างเช่น เชื้อนเซซานตอนล่าง 2 และขอให้ใช้โอกาสการประชุมสุดยอดครั้งที่ 2 ของคณะกรรมการแม่น้ำโขงเพื่ออภิปรายถึงกลไกด้านกฎหมายที่ส่งเสริมความร่วมมือในภูมิภาค รวมทั้งการประเมินผลกระทบข้ามพรมแดนและการสานเสวนาของสาธารณชน และที่สำคัญคือการรับฟังเสียงของประชาชนซึ่งอาศัยอยู่ริมฝั่งน้ำโขง ซึ่งในปัจจุบันต่างต้องทนทุกข์ทรมานจากผลกระทบของเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำ ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงทางเลือกที่ช่วยให้มีการกระจายต้นทุนและผลประโยชน์จากการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติในแม่น้ำโขงได้ดียิ่งขึ้น

ขอแสดงความนับถือ

สมาชิกพันธมิตรปกป้องแม่น้ำโขง

3S Rivers Protection Network (3SPN)

Ashramsangsok

BothENDS, The Netherlands

Cambodian Human Rights and Development Association (ADHOC)

Cambodian Rural Development Team (CRDT)

Cambodian Volunteers for Society (CVS)

Center for Social Research and Development (CSR/D)

Center for Water Resources Conservation and Development (WARECOD)

Community Economy Development (CED)

Community Resource Centre (CRC)

Conservation and Development on Cambodia (CDCam)

Culture and Environment Preservation Association (CEPA)

EarthRights International

EcoSun Cambodia

Environmental Cooperation and Tourism Organization (CETO)

E-san Human Rights and Peace Information Center

Finnish Asiatic Society

Fisheries Action Coalition Team (FACT)

Green Earth Volunteers

Green Innovation and Development Center (GreenID)

International Rivers

Khmer Farmer's Association (KFA)

Law and Policy of Sustainable Development Research Center (LPSD)

Living River Siam
Mekong Conservation Group, Loei Province, Thailand
Mekong Energy and Ecology Network (MEE Net)
Mekong Social and Environmental Center for Children Development, Thailand
Mekong Watch
Mekong-Lanna Network for Conservation of Natural Resources and Culture
Mlub Prumvihearhor Center (MPC)
My Village Organization (MVi)
Naming River Basin People Assembly
Network of Community Council in Nong Khai Province, 53 sub-districts, Thailand
Network of Mekong Community Council, 7 Northeastern Provinces, Thailand
Northeast Rural Development Organization (NRD)
Northeastern Citizen Network for Homeland Protection, Thailand
Northeastern Network on Land, Water, Fishery, Forest, and Mining, Thailand
Northern River Basin People Assembly
Northern Thailand River Network
Orphya Institute
Palang Thai
People and Nature Reconciliation (PanNature)
Ponlok Khmer
Rak Chiang Khan Group
Redd-Monitor
Salween Rivers Network
Save the Forest Group, Tambol Sa-eab
Stop Mae Chaem dam and Pha Wing Chu Committee
Sustainable Energy and Justice Working Group, Ubon Ratchathani Province
Takorn Yom Youth Group
Thai Climate Justice Working Group, Mae Hong Son
Thai Water Partnership
The NGO Forum on Cambodia (NGOF)
Towards Ecological Recovery and Regional Alliance (TERRA)
Vietnam Rivers Network
World Rainforest Movement